

^{מ"ה} וכתבו עליו כל התורה ^{מ"ו} בשבעים לשון והקריבו על המזבח ^{מ"ז} עולות

^{מ"ה} בגמ' סוטה (דף לה:) ת"ר כיצד כתבו ישראל את התורה ר' יהודה אומר ע"ג האבנים וכו' ר"ש אומר ע"ג סיד כתבוהו. ובעיון יעקב על הע"י שם כתב וז"ל ונראה דפליגי ג"כ בפלוגתא דפליגי לקמן ר' יהודה ור' נחמיה בפרק עגלה ערופה דלדעת ר' נחמיה לא היו לוקחין השמיר רק לאבני האפוד וא"כ במה היו כותבין ע"ג אבנים בדיו ליכא למימר שהרי ע"י הסיד נמחק הכל ואי ע"י חקיקת ברזל הא משמע שמתחילה יקימו אותו למזבח ואח"כ יכתוב עליו וכדאיתא ביהושע ח וכתוב לא תניף עליהם ברזל לכן אמר ע"ג סיד כתבו שיוכל לכתוב עליו בעודו לח ורך בכל דבר משא"כ ר' יהודה אזיל לשיטתו דלכל אבני מזבח ואבני בנין היו נוטלין השמיר א"כ כתבו ע"י שמיר באבנים אלו כמו על אבני האפוד. [ועיין בחזון יחזקאל לתוספתא (סוטה פ"ח ה"ה) מש"כ בזה]:

^{מ"ו} בפ' המשניות לר"מ (סוטה פ"ז מ"ג) כתב וז"ל מה שאמר בשבעים לשון ר"ל בכתיבת כל אומה מאלו האומות. ולפ"ז היינו גם בכתב של שבעים אומות ולא רק בלשון שבעים אומות:

^{מ"ז} והיינו כדכתיב (דברים כז, וז) אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלוקיך והעלית עליו עולות וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלוקיך. והנה יל"ע בקרבנות אלו מה היו אי היו קרבנות ציבור או קרבן יחיד וכן אם היה חיוב על כל אחד להקריב או שהיה רשות. [ולא מצאתי מי שעמד בזה כי אם באילת השחר עה"ת שם עיי"ש שנסתפק בזה]. והגר"ח קנייבסקי שליט"א כתב להגרח"מ שטיינברג שליט"א שמסתבר דקרבנות ציבור היו. ויל"ע בזה דלכא"ו היה חיוב על כל אחד ואחד לשמוח וא"כ היה על כל אחד לאכול כזית בשר וצ"ל דשחטו הרבה בהמות של קרבנות ציבור לשלמים ע"מ שיהיה לכל אחד ואחד כזית. וצ"ל דאף שהיו שלמי ציבור היה להם דין קדשים קלים. [ובמתני' זבחים (פ"ה מ"ה) איתא זבחי שלמי ציבור ואשמות וכו'. ובאהבת איתן שם (מ"ד) כתב וז"ל העולה קדשי קדשים וכו' הקשה התוי"ט מ"ט לא תני ג"כ גבי זבחי שלמי ציבור שהם קדשי קדשים. וי"ל על פי מאי דאיתא לקמן (צז:) ומנחות (פב:) על מה דכתיב בפרשת משפטים ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים שזה נקרא ג"כ זבחי שלמי ציבור ע"ש וכפי הנראה מפ' אבן עזרא שם משמע שלא היו קדשי קדשים שכתב כי היו האוכלים רבים וכו' ע"ש. ומ"ה לא תני הכא ק"ק הגם דהכא מיירי בכבשי עצרת אבל מ"מ חד שמא נינהו עכ"ל האהבת איתן. ולדבריו מצינו שלמי ציבור שהיה להם דין קדשים קלים. ובענין שלמים שהקריבו בסיני עיין מש"כ בקונט' יום חתונתו אות עט]. עוד יל"ע בשלמים שהקריבו שם אם היה להם דין שלמים כשאר שלמי נדבה ונאכלים לשני ימים ולילה אחד או שהיה להם דין מיוחד כשלמי תודה וכיו"ב שאינן נאכלין אלא ליום אחד ולילה. [ויעיון בהגהות חת"ס לשו"ע או"ח סימן תכט דנסתפק גבי שלמים אחירע בן עינן אי נאכלו לשני ימים ולילה אחד]. ובגמ' פסחים (דף קח.) תניא רבי יהודה בן בתירא אומר בזמן שבית

ושלמים^מ ובאותה שעה התחייבו בחלה ובערלה ובחדש. וי"א שבנין המזבח והקרבת הקרבנות היו קודם שברכו וקללו:

המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך. ולכאור' מדילפינן משמחה דכתיב בהר עיבל לדין שמחה ברגל משמע שהיה על כל אחד ואחד שם חיוב שמחה ע"י אכילת בשר. ועדיין יל"ע אם היה חיוב על כל אחד להקריב או לא. ויעוין עוד בגמ' פסחים (דף ע:): אמר עולא אמר רבי אלעזר שלמים ששחטן מערב יום טוב אינו יוצא בהן לא משום שמחה ולא משום חגיגה משום שמחה דכתיב וזבחת ושמחת בעינן זביחה בשעת שמחה וליכא. ובתוס' שם כתבו וז"ל הקשה ריב"א דהא האי קרא דוזבחת שלמים לא כתיב גבי שמחת יו"ט אלא גבי הר עיבל והיכי יליף מינה יו"ט וי"ל דאיכא למימר דבכל ענין קאמר קרא דבעינן זביחה בשעת שמחה. ומבואר מדברי התוס' דהיה להם דין שמחה אף קודם שזבחו והיינו דין שמחה בעצם היום. [ויעוין ברמב"ן (שמות כד יא) עה"פ ויחזו את האלוקים ויאכלו וישתו וז"ל וטעם וישתו שעשו שמחה ויום טוב כי כן חובה לשמוח בקבלת התורה כאשר צוה בכתבם כל דברי התורה על האבנים וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך עכ"ל. ומבואר מדברי הרמב"ן דהיה דין שמחה ביום על כתיבת התורה שהיתה שם]. ויל"ע אי נצטוו לשמח גם את בני ביתם או לא. ובגמ' ביצה (דף יט:): איתא מביא אדם תורתו בחג הסוכות. ופרש"י מביא אדם תורתו בחג הסוכות לקמיה מפרש אפילו ביום טוב קאמר ויוצא בה משום שלמי שמחה ואף על פי שמחויב בתודה זו ועומד דתניא במסכת חגיגה ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות של בשר לשמחה מדלא כתיב והבאת שלמים ואכלת שם ושמחת ומיהו פשיטא לן דכל זמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר (דברים כז) וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת והאי קרא בהר גריזים כתיב ולא בשלמי שמחת י"ט כתיב דשמחת י"ט אם יש לו בכורות ומעשר בהמה אין צריך להביא שלמים. ומבואר מדברי רש"י דלא היו יכולים לצאת בחובות כגון בכורות ומעשר בהמה אלא היו צריכים להביא דוקא שלמים:

^{מח} איתא בסדע"ר (פי"א) ונטלו להם מחוץ י"ב אבנים והניחום תחת מצב רגלי הכהנים ונטלו להם עוד מן הירדן י"ב אבנים והניחום בגלגל בקצה מזרח יריחו כיון שעלו מן הירדן באו להן אל הר גריזים ואל הר עיבל שבשמרון שבצד שכם שאצל אלוני מורה שנאמר הלא המה בעבר הירדן אחרי דרך מבוא השמש וגו' אמרו ישראל ברכות וקללות והסדירות על הסדר כמו שצוה אותם לאמר שאו לכם מזה מתוך הירדן ממצב רגלי הכהנים הכין שתים עשרה אבנים והעברתם אותם עמכם וגו' ואת שתים עשרה האבנים האלה אשר לקחו מן הירדן הקים יהושע בגלגל ושדום בשיד וכתבו עליהם התורה בשבעים לשונות שנאמר וכתבת עליהן את כל דברי התורה הזאת וגו' באר היטב וזבחו שלמים ואכלו שם שנאמר וזבחת שלמים ואכלת שם וגו' באותה שעה נתחייבו ישראל